

Základní škola ve Lhotách u Potštejna sice nemá ani stovku dětí, přesto je o ní v regionu hodně slyšet. Žáci devátého ročníku vloni opanovali žebříček úspěšnosti u přijímacích zkoušek na střední školy na Rychnovsku. Na prvním místě se umístili v součtu získaných bodů z matematiky a českého jazyka. V samostatném hodnocení byli nejlepší v matematice a druzí v češtině. Deník zjišťoval, co stojí za výbornými výsledky a jaké ovzduší ve škole panuje.

Učitelé a vedení školy i obce, která ji zřizuje, se shodují v tom, že její hlavní devízou je dostatek času a prostoru na výuku, přátelská atmosféra a individuální přístup k 64 žákům na prvním stupni a 34 dětem na stupni druhém. Těm se věnuje jedenáct kantorů.

„Máme na děti více času, což může napomoci i vzájemné důvěře mezi žáky a [učiteli](#). Snažíme se o to, aby se na ně obraceli, když něčemu nerozumí nebo jim něco nejde. Ať po vysvětlení klidně řeknou, že to stejně nechápou. Je to lepší, než když vám to žák neřekne a trápí se tím. Zkrátka se to zkusí jinak. Snažíme se o zdravé prostředí ve škole s cílem, aby tam děti chodily rády, nemusely se zbytečně stresovat, když je před nimi něco nepříjemného, a měly důvěru v to, že se řešení najde,“ vysvětluje ředitel Základní a mateřské [školy ve Lhotách u Potštejna](#) Jan Havel, který zdůrazňuje, že klíčová je dobrá spolupráce mezi školou, dětmi a jejich rodiči.

Jak dopadly základní školy v okresech?

- [Hradecko](#)
- [Trutnovsko](#)
- [Jičínsko](#)
- [Náchodsko](#)
- [Rychnovsko](#)

Ukázkovým příkladem výhod fungování podhorské vesnické školy je každoroční lyžařský výcvik v Orlických horách. Menší počet dětí na druhém stupni umožňuje, aby během školní docházky jezdily na sportovní kurz opakovaně, což prohlubuje vztahy a kamarádkou atmosféru.

„V lednu jsem byl na lyžařském výcviku a potkal jsem dva bývalé studenty. Oni věděli, že tam jsme, tak si s námi přijeli zalyžovat. Je hezké, když se k nám děti hlásí,“ popisuje ředitel Havel.

Podobný princip pomáhá i žákům, kteří stojí před rozhodnutím, na kterou střední školu podat přihlášku. Učitelé vedou děti k tomu, aby si včas vytvořily přehled a představu o tom, která škola je pro ně vhodná. Kromě konzultací s výchovnou poradkyní k tomu pomáhá například i spolupráce s [úřadem práce](#).

„Mají tam přednášku a zkusí si nějaké [testy](#), které je mohou nasměrovat. Samozřejmě doporučujeme navštívit dny otevřených dveří na středních školách a podobně. A když mají naši absolventi v prváku prázdniny nebo ředitelské volno, vracejí se k nám a povídají o své nové škole. To je vynikající zpětná vazba. Mezi nimi a spolužáky uvažujícími o dalším směřování je rozdíl jednoho nebo dvou let a dobře se znají, každá rada a zkušenost je dobrá,“ vrací se k vazbám mezi dětmi napříč ročníky ředitel.

Deváťáci pilují testy

Loňské deváťáky, kteří byli tak úspěšní u přijímaček, nahradili jejich mladší spolužáci. Je středa, patnáct minut před jednou hodinou odpoledne, což pro ně znamená dvouhodinovou přípravu na zkoušky. Tentokrát je na řadě matematika a testy Cermatu. Do lavice se za pár chvil chystá usednout i čtrnáctiletý Jan a jeho spolužačka a vrstevnice Eliška.

„V matematice potřebuji zrychlit, abych stihl časový limit, v češtině musím dopilovat pravopis a další věci, je jich více,“ uvědomuje si Jan, který se hlásí na dvě hotelové školy s maturitou a jedno odborné učiliště.

„V matematice mi dělají trochu problém slovní úlohy, u češtiny to je asi hledání chyb v textu,“ doplňuje Eliška. Ta si dala na první místo ekonomické lyceum na [obchodní akademii v Kostelci nad Orlicí](#), na druhém je [obor](#) obchodní akademie na stejné škole a třetí v pořadí je [Bezpečnostně právní akademie v Malých Svatoňovicích](#). Všechny tři její volby jsou zakončené maturitou.

Uvědomění si nedostatků a snaha o jejich odstranění je podle ředitele Havla velice důležitá nejen při přípravě na přijímačky. Jak se na nich podaří deváťákům v průběhu zbývajících měsíce a půl zapracovat, bude pečlivě sledovat i jejich třídní učitelka Markéta Bubnová.

„Každý ročník je jiný, tak jsme zvědaví, jestli nám letošní deváťáci nesníží vysoký standard,“ usmívá se Markéta Bubnová, která je zároveň výchovnou poradkyní a učí chemii, přírodopis a zeměpis. Téměř všichni její žáci chtějí zkusit alespoň jeden maturitní obor.

„Snažíme se už od osmé třídy pracovat na přípravě a budeme doufat, že se ještě namotivují s tím, jak se budou zkoušky blížit. Letos bude veliká konkurence,“ připomíná kantorka a zamýšlí se nad rozdílem mezi vesnickou školou a velkými „základkami“.

„Všechny děti dobře známe a snažíme se k nim přistupovat individuálně, což se ve větších kolektivech hůře zvládá. Hodně spolupracujeme i s rodiči. Už od prvního stupně je vedeme k samostatnosti, k čemuž je nutí i malotřídní systém. Nelze zobecňovat, ale většinou se to zúročí. Rozdílem oproti větším školám je však i to, že jsme na své předměty jako učitelé sami, nemůžeme se v kabinetě poradit nebo suplovat jako ve větších školách. V našem kolektivu musí všichni tak trochu umět všechno a vzájemně se zastoupit,“ říká Markéta Bubnová, která ve lhotecké škole učí přes dvacet let a [práce](#) pro ni podle jejích slov srdeční záležitost.

Výuka v menších kolektivech

Do školy chodí kromě místních i děti z okolních obcí a měst včetně Vamberka či Kostelce nad Orlicí. Některé z nich do Lhot zaměřily právě kvůli menšímu počtu žáků ve třídách.

„Spolupracujeme s pedagogicko-psychologickými [poradnami](#) v Rychnově nad Kněžnou a v Ústí nad Orlicí. Máme tu například žáka s určitými potížemi, kterému nevyhovoval velký kolektiv. Je u nás druhým rokem a všechno je v pořádku,“ dokresluje Jan Havel a připomíná, že v řadách pedagogického sboru se objevují i absolventi školy.

„V mateřské škole pracuje naše bývalá žačka, která vystudovala pedagogickou školu a vrátila se k nám. Další žačky teprve studují a chodí k nám na praxi. Jedna z nich je ve třetáku a praxi u nás má již třetím rokem. Máme řadu úspěšných absolventů, jedna žačka je mistryní Evropy ve čtyřhře ve stolním tenisu, ve kterém reprezentovala i naši školu. To však není naše zásluha, ale výsledek její snahy. Takovým dětem samozřejmě umožňujeme chodit na tréninky a podobně, ale hlavní je úloha rodičů a rodiny. Další bývalí žáci studují na vysokých školách nebo jsou úspěšní ve svých oborech,“ vypráví ředitel, který je sám absolventem lhotecké školy a dnes žije ve zhruba sto metrů vzdáleném rodinném domě.

Úspěšná škola se nedostatku žáků nebojí

Nedostatku žáků do budoucna se ve [Lhotách u Potštejna](#) neobávají. Naopak jich bude podle všeho přibývat.

„Už nyní jich přibývá a budeme rádi, když jich bude ještě více na druhém stupni. Naše obec se rozrůstá, plánují se tu nové parcely, dodělává se tělocvična. Kapacity pro vyšší počet žáků máme. Rádi bychom docílili toho, aby jich bylo patnáct ve třídě. To je takový ideální počet,“ konstatuje Jan Havel.

Škola dělá radost i starostovi Lhot u Potštejna Janu Růžičkovi. „Byť máme jen 350 obyvatel, tak tu máme devítiletou školu obsluhující území, kde se historicky potvrdilo, že tu má své místo. Je alternativou k velkým městským školám a troufnu si říci, že úspěšná. Je to zásluha školy, jejího vnitřního nastavení a kvalitních lidí v pedagogickém sboru. Jako obec jednáme s vedením školy ve shodě a vždy dojde k dohodě ve prospěch její a a jejích žáků,“ hodnotí spolupráci starosta, který však zároveň nezastírá rozčarování z novely školského zákona.

„Máme velké obavy z budoucnosti. Nikoli však z toho, že bychom školu nenaplnili. Jsme podlimitní škola a připravovaná změna financování podle počtu žáků a dopláčení na bedrech obcí je pro nás špatná zpráva. Na jednu stranu vláda hovoří o podpoře venkova a potřebě zabránit jeho vylidňování, na druhou stranu se dělají kroky, které nám dopředu naznačují, že tady škola nebude udržitelná. Doufám, že se to ještě změní, protože odpor proti záměru ministerstva je silný a nespokojení jsou třeba i hejtmani. Nejde jen o financování neučitelských profesí, ale o celkové pojetí fungování škol,“ vysvětluje starosta Jan Růžička.